

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<p>Előfizetési díj:</p> <p>Egész évre 4 frt. Félévre 2 „ Negyedévre 1 „</p>	<p>A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.</p>	<p>Ugy a lap szellemi részét illető czikkék, mint az előfizetési pénzek a „Köz művelő- dés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra várta küldendők.</p>
---	--	--

S mégis forog a föld!

III.

Elméletem támogatására felhozom még a következő indokokat is:

1. Hogy a földnek csaknem mindenik részében egyforma szerves lények maradványait találjuk, nem bizonyítja azt, hogy azok egyidejűleg éltek volna mindenütt, hanem inkább azt, hogy hasonló körülmények között kisebb-nagyobb korszakokban egymásután is előfordulhattak, továbbterjedés folytán, északról dél felé véve utjokat, vagy pedig megfordítva — az elméletem szerinti föld állásának változása folytán. Ama körülmény még nem bizonyítja azt, hogy a földön egyszerre, egy időben mindenütt egyenlő hőmérséklet volt volna, hanem inkább, hogy a földnek minden pontja legalább egyszer már azon állásba jutott, melyben a napsugarak miatt forró éghajlat jöhetett létre.

2. Ha a föld belsejétől függene a léghőmérséklet, akkor a középponthoz közelebb levő sarkokon még mindig melegebb talajnak és éghajlatnak kellene lenni, mint a középpontból távolabb fekvő egyenlítőn.

3. Ha jelenben az északi sarkon a hőmérsék egyenlő — 12 fokkal és az egyenlítőn észlelhető egyenlő + 27 fokkal, mekkora melegen kellett volna lennie akkor az egyenlítőn, ha az t. i. a föld belsejétől függött, midőn az északi sarkon a meleg + 10 fokkal egyenlő volt?! —

4. A nap ugyan nem képes egyszerre az összes földövekre nézve egyforma éghajlatot létre hozni; de igenis lehet rendre minden vidéknek, minden földövinek egyforma éghajlata, hogyha a föld forgása, elméletem szerint, rendre, minden vidéket, mindenik földövet a naphoz ugyanazon állásba hozza.

5. A szerves lények vándorlása a kedvezőbb vidékek felé és ennek folytán bekövetkezett alkalmaz-

kodása igen egyszerű, úgy, hogy az további bizonyítgatásra nem szorul.

6. Hogyha felteszszük, hogy a tertiaerképlet korszakába például a Schweiz melegét nem a naptól, hanem a föld belsejétől kapta, akkor a földnek nagyon melegen kellett lennie, hogy ott a pálmának is kedvező léghőmérsékletet idézhessen elő; erre a föld kihűlvén, az antropozoikus képlet idejében reá a „jégkorszak“ következett be, tehát a földnek gyorsan kellett kihűlnie, hogy ott, hol azelőtt pálma volt, azután 1000 és több méternyi jégboríték képződhessek, azután pedig a földnek újból melegebbnek kellett lennie — vagy talán csak most kezdett a nap befolyást gyakorolni a földre? — mert most már eltiúntek azon jégárak mindinkább s inkább visszahúzódván, azaz kisebbedvén. — Nem lehetne ezen tényeket legegyszerűbben a felállított elmélet alapján megmagyarázni?

Tessék csak kevéssé utána gondolni! —

7. Siegmund Ferdinánd mondja: „A föld történetének utolsó nagy szakaszában a tertiaerképletre következő quartaerképlet (Diluvial) idejében a földnek a sarkoktól kiinduló kihülése semmiképen sem állapodott meg, hanem mindinkább szállott lefelé) még pedig sokkal lejjebb, mint a mai hidegöv fokáig.

Az északi és közép Ázsia, Európa és Észak-amerika az északi sark irányból véve nagy kiterjedésben összefüggő jégleplellett befödve, mely földrésziünkön egészen az Alpokig kiterjeszkedett.

Hasonlóképen nyomult a hideg a déli sark felől is előre, s a déli földgömbnek egy nagy, mostanában jégmentes részét merev jéggel vonta be. Ennek következtében a hatalmas, életfosztó jégkontinen-

1) Ez csak szólásmód, mert az ember álláspontjából tekintve, tulajdonképen a föld felsője az egész felületén terjed el; alsója pedig a középpontban egyesül.

sek közt csak egy keskeny öv maradt meg, melyre a szerves világ visszavonulhatott.¹⁾

Ezen korszak, melyben az ember is már létezett, s mely korszak a diluviálképlet első főszakaszát képezte, most általában jégkorszaknak nevezetetik²⁾.

Minő világosan mutatja ez azon körülményt, hogy ezen hőmérséklet változása épen a sark, illetőleg a földtengely ferdeségének nagyobbtermű állás változása által jöhetett létre.

8. Minő indokokat lehetne különben felhozni a jégkorszak magyarázatára?!

Hogyha a tengely ferdeségének változását elveszszük, talán némi világosságot árasztathatnánk ezen titok felismerésére³⁾.

9. Midőn a föld legelső mozgását megkezdte, akkor felvette mindjárt tengelye ferdeségét változtató mozgását is.

A fizikában kevésbé jártas laikus is tudja, hogy ilyenmü mozgás felvétel igen természetes; mert ismeretes dolog, hogy a mozgó test mozgását esak ugyan megtartani igyekeznek. A sok közül egy példával fogom ezt bebizonyítani. Ha sebesen haladó hajón, vagy kocsin egy labdát egyenesen fölfelé dobunk, a labda ép úgy visszaesik a kezünkbe, mintha a hajó vagy koci egy helyt állott volna. Hogy lehetséges ez? Nem azt várná-e inkább az ember, hogy a labda, mivel a hajó vagy koci az alatt tova mozgott, mögöttünk essék a földre? — Hogy ezt nem teszi, az azért van, mert a labda a földobás pillanatában ép olyan sebes mozgásban volt előfelé, mint maga a hajó vagy koci. Mialatt a labda a levegőben járt, e mozgását folyton megtartotta s így természetes, hogy ugyan arra a pontra esik vissza, a honnan feldobottat.

A föld is megkapta megindulásánál ezen forgó mozgást, mit meg is tartott s meg is fog tartani — a míg általában mozgásának vége nem lesz!

Ehnetem valószínűségének kimutatására végre még csak a sarkpont változását feltüntető 6-ik pontnak⁴⁾ részleteiről fogok keveset szólni.

Már egy évszázada tudjuk, hogy az úgynevezett állócsillagoknak is meg van valódi mozgása s a folytonos kutatások már oda juttaták a csillagászokat, hogy meglehetősen nagyszámu állócsillagnak s ezek közt saját napunknak is a jelenben

1) Siegmund F. ezen állítása elméletnek épen bebizonyítására szolgál; de fájdalom, Siegmundnak szavai nem elég világosak, mert elméletet nem ismert.

2) Siegmund F. „Untergegangen Welt“ 332. l.

3) L. Alex. Humboldt „Kosmos“ I. 25. l. és a t., ki azonban nem hiva az itt tárgyalt elméletnek s épen ezért sokban homályos maradt.

4) L. a Köznevelődés 48 sz. 411. l.

követett mozgás irányát, s egyes esetekben még a mozgás mértékét is megtudhatják.

Az állócsillagok csoportjai az égen azonban oly annyira állandók, hogy az ég részleteiben is mindig ugyanazt a képet mutatta, mióta csak arra emberek emlékeznek.

De ezt nem kell úgy érteni, mintha a földnek egyes vidékeire nézve évszázadok, évezredek óta mindig ugyanazon csillagok jönnének fel szemhatáron.

Ez csak akkor állana be, hogyha a föld tengelyének változatlanul mindig ugyanazon állása volna az ég sarkai felé.

Ez azonban nem áll úgy, hanem a tengely körülbelül 25,000 év alatt saját középső pontja körül kört ír le; s mivel ezen körnek félátmérője még más kisebb időszakos változásoknak is van alávetve; azért kell a sarkpontnak s emélfogva az égi egyenlítőnek is időnként más-más csillagokat érintenie s ezzel azon magasságnak is változnia, melyet egy bizonyos, kiszemlélt csillag, bizonyos helységnek szemhatára fölött elér.

Ezen változás azonban oly lassan megy véghez, hogy azt esakis csillagászati szereklle lehet észre venni.

Hipparch idejében, 2000 évvel ezelőtt, a mai sarkcsillagról¹⁾ mint olyanról még nem lehetett szó; de épen így el is fogja veszíteni e nevet.

Voltak idők, évezredek előtt, melyek különben ismétlődni fognak, midőn péld. Nürnberg és Prága, Budapest és Gyulafehérvár fölötti szélességben a „déli kereszt“ és a Centaurus²⁾ a szemhatáron már felemelkedtek s újból felemelkedni fognak; de akkor az Orion és a Sirius láthatatlanokká válnak.

S ha 12,000 év mulva a Wega fogja képezni vidékünk fölött a sarkcsillagot, akkor sok más, most nálunk láthatatlan csillagok fognak láthatárunk fölött mutatkozni.

Minthogy a szemhatár maga nem nagyobbhatik, hanem csak más állást kap az ég felé, azért az égboitozatból annyit fogunk veszíteni az egyik oldalon, a mennyit a másik oldalon nyerünk.³⁾

Most azt kérdezem, vajjon nem nagyobb a tengely által leirt, imént említett, hosszukás kör, mint mennyire azt a csillagászok veszik?

Hátha az nem is kör, hanem esigavonal, mely azonban lassu mozgása miatt még észre sem vétetett?

Ha ezen esigavonalnak bárminő, alig képzelhető eltérése volna, akkor a tengely emelkedése és alább-

1) A „kis medvében“ (kis gönczöl szekéren.)

2) Mostanában csak a déli félgömből látható csillagzatok.

3) Siegmund Fr. Untergegangen Welt. 774—775. l.

szállása igen lényeges változást szenvedne, úgy, hogy ez által idővel a földnek egyes részei — például az északi félgömbön, — inkább az északi ég alá jutnának, azaz a mostani sarkcsillag inkább délfelé esnék, miért is a kiszemlélt vidék mindinkább azon helyzetbe jönne, melyben jelenleg egy inkább északra levő hely fekszik. Ennek következtében ama helynek éghajlata is — habár megtartaná természeti viszonyait is — bizonyára lényegesen megváltoznék.

Az észak felé forduló s hidegebb éghajlattal bíró vidéknek faunája és florája is megváltoznék; az egyes élő lények részint délre húzódnának, részint elsatnyulnának; hó és jég nagyobb tömegekben képződnek s a vidéket állandóbban borítaná be; a hó és jégrétegek alatt pedig hosszú időket a buvárok ugyanazon állatok és növények maradványait találnák fel, melyek ott elhaltak s melyeknek rokonai az akkori-ban melegebb föld részein még laktak.

A hidegebbé lett vidékről elköltözködött szerves lények ivadécai vagy megtarthatták volna őseiknek típusait, vagy pedig az új viszonyokhoz képest némileg vagy egészen is megváltozhattak volna, rokon-ságuknak csak általános jellegét tartván meg.

De egyes állatfajok nem vándorolván ki, s egyes növények magvai kedvezőtlen körülmények miatt máshová nem kerülhetvén, eleinte elsatnyulnának, ritkábbá válnának s végre az ordon éghajlatot ki nem bírván — végképen kipusztulhatnának; mire azután az ott buvárokodók, mint épen ezelőtt már mondtam, „kihalt állat- és növényfajokra“ bukkannának épen úgy, mint ez most a sarkvidéken és annak szomszédvidékein és általában egész Európában is észrevehető.¹⁾

Hogy ezen természetes változás sora a föld felületére nézve nagy változásokkal függne össze, az kétségtelen; de bizonyos az is, hogy ezer meg ezer év múlva, mivel a tudomány mindinkább általánosabbá leszen és mindinkább hagy hátra és tarthat fenn emlékeket — az emberek a kihalt vidékekről s ottan volt lakósokról többet fognak tudni, mint mi most a sarkvidékről tudhatunk.

A földnek ezen lassu változtatását azonban csak

az egyes vidékek éghajlatának pontos feljegyzéséből és ezeknek összehasonlításából fogják sok időmulva észrevenni, mert különben az ezer meg ezer év alatt létrejövő változásokat észre sem lehet venni, mivel ezeket csak a szellem különböztetheti meg s nem a szem.

Az északi jegestengerben levő szigetek, mint az ott talált maradványok tisztán bizonyítják, régebben lakottak voltak, most pedig már lakatlanok, ugyan is lakosai délfelé húzódtak. Vajjon miért van ez? — Valószínű épen az imént említett ok miatt, — mivel a földtengely ferdeségének szöge most esökkenőben van.

A természetbuvárok és ethnographusok látják ezt ugyan, de többnyire csak egyszerűen regisztrálják; — mert nem is nagyon feltűnő, hogy néhány kis terméketlenné vált sziget elhagyatott régiebb lakosaitól.

De épen oly kevéssé fog néhány ezer év múlva feltűnést okozni az, hogyha Kanin félszigetnek és Norvégiának északi részeiből a lakosok lefelé fognak húzódni; sőt még az sem fog feltűnni, ha például ezekkel szemben évezredek után a Czethalsziget és a Cap-Halkett enyhébb éghajlattal bírnak s kirándulásokra, vagy gyarmatok megalapítására alkalmasabbá lesznek.

A föld bármely részének megvannak az ily formán hosszantartó és egymásba átmenő, észrevehetetlen változásai.

De a tengely esigavonalban tett kitérésének maximumától ismét vissza fog térni régiebb helyzetébe s ott, hol jég volt, újból kedvezőbb viszonyok köszöntenek be, magukkal hozván mindazt, mi által ismét zöldülő rétek keletkezhetnek és árnyas fák tenyészhetnek.

S a buvárok akkor ott is fel fogják találni a „jégkorszaknak“ nyomait; de annak okait talán jobban megfogják magyarázhatni, mint az még most napjainkban lehetséges.

És az ezen értekezésemben tárgyalt elmélet akkor — talán igen közönséges ismeretté vált már, melyben kételkedni nem fog senkisémet!

Dr. Cserni Béla.

Irányelvek a vallás tanítására nézve elemi és polgári iskolákban.

Tárgyam fontosságát tartottam és tartom mindég szemem előtt. Már pedig a vallás rendkívül fontos. Különös gondot és megfontolást követel tehát a vallásnak tanítása. Hogy mily fontos a vallás, kitűnik a népek és nemzetek mindenkor történetéből is. Nem találhatunk olyan népet, melynek ne lett volna valami vallása, habár sok ferdeségekkel telve

¹⁾ Régezte az északibb vidékeken is élt egy oroszán faj, a barlangi oroszán (Felisspelaca) mire a különböző helyeken, különösen barlangokban talált csontokból lehet következtetni; így a Tátra közelében is már több barlangban akadtak annak csontjaira.

A rénszarvas = agancsos (Cervus tarandus) hazánkban is előfordult, szintén a jávorszarvas = agancsos (Cervus Elen.) azelőtt közép Európában élt, most mindkettő csak az északi vidéken fordul elő, ellenben:

A viziló (Hippopotamus amphibius) a szarvasorruak (Nasicornia), és a tapirok (Tapirina) Európában előfordultak, most már az első csak Afrikában, a második csak Afrika és Ázsia meleg vidékein, a harmadik csak Délamerikában és Délázsiaiban található.

is. Sőt, miként a történelem bizonyítja, minden népek élete vallással kezdődött; és ha azt elfajulni nem engedte, az vezette őt és az éltette, mert teremtője volt a jó erkölcsöknek, melyek által bármely nemzetnek élete, boldogsága és fönmaradása leginkább van biztosítva. Szép példa erre többek közt Róma, melyet pogány, babonás hit vezérelt, és mégis ennek szárnyai alatt nagyszerű műveltséget és úgy szólva legnagyobb vitézséget fejtett ki, s ezek által a világnak ura lett. De mihelyt Róma ősei hitét elhagyta, s romlottósága miatt az üdvözítő új hitet nem tudta gyorsan követni: erkölsei mindinkább süllyedtek s vele a hatalom, minek következménye lett az óriási birodalom szétbomlása, s a római nép elpusztulása, úgy hogy ma már csak írásból és más emlékekből tudhatjuk és ismerhetjük a római nép létezését és nagy voltát, melyet a romok és nagy nyomok mindentűt mutatnak, hol csak római járt. Innen ered ama nevezetes mondás: Minden ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma ledül s rabigába görbed.

A vallás tehát legelső sorban szűkséges, ha az embernek csak földi célját vesszük is tekintetbe. Ez pedig nem más, mint az, hogy létét biztosítsa, a világot bírja és benne boldogságot szerezzen, a mennyire e földön boldogságot szerezni és biztosítani lehet.

Azonban sokkal szentebb és fenségesebb célja is van az embernek: tudnillik az örök boldogság.

Isten örök boldogságra teremtette az embert, s habár engedelmensége által el is vesztette azt, Isten mégis az ő végtelen jósága és irgalmánál fogva adott utat-módot és eszközöket annak újbóli megnyerésére.

A cél, a rendeltetés tehát megmaradott. És ez nem egyéb, mint minden kedves és megörvendeztető vágyainknak örökké tartó betelése, melyben szívünk egészen megnyugszik. Szívünk pedig, szent Ágoston szerint, csak Istenben nyugthatik meg midőn őt színről-szinre láthatjuk, mint a tiszta tökéletes boldogságnak egyedüli kiapadhatlan kútfejét. Ez az örök boldogság; ez az embernek végcélja.

Az ember az örök boldogság iránti hitét mindig fön is tartotta, habár képzeletének heve erről sokféle és sajátosságú nézeteket alkotott. Minden nemzetenél a balhatatlanság eszméje megvolt, uralkodott és azt nagy tettekre hevíté. Nagyszerű példát látunk erre nézve az Egyiptomiaknál, de példa rá nemzetünk is. A magyarokat, miként a történelem lapjai bizonyítják, a esatában is a balhatatlanság eszméje lelkesítette legjobban, melyhez ama nézetet esatolták, hogy mindenik annál boldogabb lesz örökre a más világon, minél vitézebb volt e földön; és hogy ottan mindazok, kiket e földön legyőzött, szolgálai leendenek örökre.

Igy tehát a vallás az ember életében mindkét célja szerint legnagyobb szerepet játszott és játszik is mindig.

Azonban a vallásnak fontossága sokkal nagyobb lett Krisztus Urunk által. Ő ugyanis az elfajult emberiséget megváltván, újjáteremtette. Újból kinyilatkoztatta, hogy minő céljai vannak az embernek.

Új szövetséget hozott létre Isten és az emberiség között, mit szent vérével pecsételt meg. Tökéletesítette a törvényeket, melyek az embert céljához vezetik. De minthogy az ember gyenge és gyarló lett a bűn miatt, és így saját erejéből nem képes üdvösségét munkálni, t. i. a törvényeket tökéletesen és pontosan megtartani: isteni Udvözítőnk erre is segédelmet

adott. Ha mindazonáltal mégis valaki ennek daczára elesnék, azért nem vették el rögtön, hanem, hacsak ő akarja saját boldogságát, elestének daczára is üdvözül: mert felemeltetik estéből és segédelmet nyer újból az üdvösség elnyerésére. Ezen segédelmet Isten különféleképpen osztja; de leginkább mégis a Krisztus Urunktól rendelt szentségek által, mint kegyelmi eszközök által nyújtja. Isteni megváltónk mindenkit akar üdvözíteni és azért híveinek könnyebb boldogítására egy nagyszerű társaságot alapított, mely minden hívőt kebelébe fogadjon, őrizzen, ol talmazzon és jóra vezessen; az igaz hitet, Krisztusnak vallását, kivétel nélkül mindenkinek hirdesse és a hívőket a rája bizott javakban részeltesse.

Ez a nagyszerű társaság a keresztény katolika anyaszentegyház. Gyarló emberekből áll, de isteni erő kormányozza, és azért a gyarló ember is üdvösségre vezetheti gyarló embertársát.

És ez az isteni erő serkenti annyira az egyházat, hogy az nem tekintve semmi akadályt, mindig és mindenütt tanítja, serkenti és figyelmezteti az embert kettős célja, de különösen végső célja megismerésére és elnyerésére, melyet röviden eme szavakkal fejez ki: „Az embert Isten a végre teremtette, hogy őt megismerje, szeresse, neki szolgáljon és üdvözüljön“. Istent megismerjük a kinyilatkoztatásból, melyet hogy higyük, az anyaszentegyház elénk ad; megismerjük lelkiismeretünk szózatából, mert ez által Isten szól hozzánk k miután más nem szólhat. De megismerjük Istent az ő munkáiból is, melyeket mindennap és mindenütt látunk és a melyeket alaposan ismert a tudomány.

Ha Istent megismertük, akkor ismervé az ő végtelen jósággal telt tulajdonságait lehetetlen őt nem szeretnünk. Ha pedig szeretjük őt, mint végtelen jóságot és tökéletességet, kell hogy imádjuk őt és neki szolgáljunk. És ha mindezeket megtettük, akkor elérjük mindkét célunkat: uralkj t. i. a világot és azután üdvözülünk.

Tehát miként a mondottakból kiténik, az ember céljának elérésére feltétlenül szükséges az igaz hit és tudomány, mely alatt értjük a különféle ismereteket, művészeteket és mesterségeket, mert csak ezek által végezhetünk a hitnek megfelelő jó cselekedeteket, melyek nélkül a hit meg van halva, miként szent Jakab apostol mondja.

Mindazonáltal ezek között első sorban és legfőképpen szükséges a vallás, mert ez világa és vezetője a többinek. E nélkül nem tudnók, hogy mi a rendeltetésünk, hogy mi a jó és mi a rossz, mi helyes és mi nem helyes, és így nem is törekedhetnénk rendeltetésünk elérésére. De viszont tudomány ismeretek nélkül vajmi nehezen érhetnők el célunkat csnpán a vallás által, valamint a legjobb hadvezér sem igen nyerhet győzedelmet hadsereg nélkül. A tudományoknak egymás között, ezeknek pedig együttesen ismét a vallással egyet kell érteni, hogy közösen győzhessenek, az az hogy az embert végezeljához az örök boldogsághoz vezessék. Az ember végső célját tekintve tehát vallás és tudomány között a viszonynak olyanak kell lenni, mit a minő viszony kell hogy legyen a jó hadvezér és a jól rendezett hadsereg között a biztos győzelemre. Vagy másképpen: a vallás és tudomány között végezelunkat tekintve olyan viszonynak kell lennie, mint a minő viszony van a ragyogó nap és a gyönyörű nagy természet s pompás tárgyai között. A nap adja a meleget és fényt, mely létrehozza, éltei és pompássá teszi a természet nagyszerű termékeit. De vedd el a napot és zord sivataggá,

ijesztő rémmé változik a szép ragyogó, és pompás természet. Így van a tudományokkal is vallás nélkül. Viszont vennők csak el, ha lehetne — a nagyszerű természet minden tárgyait és termékeit, úgy hogy maradna csak a nap: meglátnók, hogy az egyedül nem boldogíthatna, hanem inkább égetne, rémitene s boldogtalanná tenne úgy, hogy futnánk akár merre, csak hogy menekülhesünk tőle. Így lenne a vallás is elszakítva minden tudománytól. Azonban ez lehetetlen.

(Folyt. köv.)

Az emberi lélek bölcsészeti kérdése.

(Folytatás.)

Azt szokták mondani, ha a lélek Istentől eredne, akkor észszerű feltevés szerint oda kellene visszatérnie, mert erkölcsileg lehetetlen azt állítani, hogy a lélek Istentől eredett ugyan, de megnyugvása, czélja nem a legszentebb jog és törvény szerzője, hanem az örökös jalkiáltások szerencsétlen hazája; pl. az elkárhozott lélek, ki nem Istennél, hanem tőle távol van és szüntelen fájdalmakat szenved; míg ha Istentől eredne, mivel Isten a czélja minden ténynek, úgy oda is menne vissza; ez pedig nem így történik, tehát legalább az elkárhozott lélek nem Istentől eredett, s ha ez nem, akkor nagyon közel áll a gondolat, hogy a lélek egyáltalán nem származik Istentől.

Első tekintetre ezen ellenvetés igaz szinben tűnik fel, de ha jól megtekintjük, távol áll az igaztól: az anyagi és szellemi mindenségben nem létezik a lények között még egy sem, mely léte magyarázatát másban bírná, mint az örök élet legtökéletesebb birtokosában — Istenben, u. i. minden mi létének és valóságának örvend, az vagy közvetve, vagy közvetlenül a dics és fény hazájából — Istentől ered, kinek közvetlen működése leginkább nyilvánul a teremtés legszebb alkotásának, az öt fény gyanánt övező szellemi egyszerű lények megteremtésében, és pedig azért teremtette ezeket legszabadabb akaratának elhatározásából, a teremtés legszebb lényeit — a szellemeket, mert az isteni tökélyt a hozzá tökélyben közelebbi fokon álló lények léte nemcsak megilleti, hanem azért, mert jóságának és hatalmának végtelenségét kiülső dics-fénynek is kell övezni, már pedig ez teremtés nélkül nem volna képviselve. Szembetűnő metaphisicai igazság, hogy a szellemi lény közelebbi hasonlatossága Istennek, mint az anyagi lények bármelyike. Ehhez járul még az is, hogy a szellemi lények a többszörösítés lehetőségének nincsenek alávetve; azaz egy megteremtett lélekből nem lehet több, mert magas fokú egyszerűséggel bír, hanem valahányszor több egyszerű lény teremtendő, mindannyiszor az isteni mindenhatóságnak kell közbe szólnia és szavának erejével megteremtene, mert az egyszerűség kizárja a részek meglétét; s az olyan valóságból pedig, hol a résztöbbség nincs meg, nem is lehet több lényei valóság.

Míg ellenben az anyagi világban az anyagnak különféle módosítása által más és más külön álló lények léphetnek fel a mindenséget alkotó elemek csoportosítása folytán; vagy másképp az anyag osztható tulajdonsága nem ellenzi az anyagi lények faji többszörösítését.

Még olyanok is vannak a modern áltudósok között, kik körömszakadtáig védik minden észszerű és elfogadható bizonyítást nélkül, hogy a mi egyszer semmi volt, az mindig az

is maradt; ezt alkalmazva a lélekre a bölcsesség nevében, tiltakoznak az ellen, hogy a lélek teremtetett volna éppen azért, mert mielőtt lett volna, a semmi csendes, zavartalan és terjedelmes honában pihent. Felelet: a semmi után a létezés következett, így az estéből sines semmi a reggeiben, s mégis reggelből lesz az este.

Az, — ki meghődöl az ész-és tekintélyi érvek előtt, melyek az emberi lelket közvetlenül az örök lény mindenhatóságától származtatják, s elfogadja az emberi lélek valóságos létét, — önkénytelenül is érzi azon kérdés megoldásának szükségét, hogy valjon mikép egyesül a lélek a testtel; mert az emberi léleknek mint ilyennek léte teljesen érthetetlen és bölcsészetiileg indokolatlan volna, ha testhez nem köttetnék.

Testen kívül az emberi lélek nem volna egyéb, mint egy nem teljes állag, ilyet pedig nem akarhatunk sem természet feletti, sem természeti rendünkben, hol egy végtelen kéz gyönyörű elrendezését, és soha eléggé meg nem bámulható művészi nyomat szemléljük. Semmi fogyatékos, lényiségében elégtelen teremtményt nem láthatunk, mely a czél és eszközök megragadó harmóniáját nélkülöznék, az anyag ezértele változatában a Végtelenség dicsőségét hirdeti; a természet soha meg nem fejthető talánykép áll előttünk, keblében a titkok millióival, s mély, elrejtett méhébe sohasem sikerül a fáradhatatlan kutató szellemnek behatolnia; a kék ég, a csillagok soha nem ismert nagy számát hordja kiszámíthatatlan terjedelmén, s a távolság át nem hidalható fogalma megdöbbeníti a mennyezet egykori kifürkészhetőségét; megdöbbenve áll a tudós a naprendszerek tisztázásának nehéz kérdése előtt; a hatalmat elismerni kész nagy elmé felkiált: Isten alkotásai ki nem kutathatók; a chemicus az anyag további elemzésében, a legkisebb rész megállapításában, vagy élővé való alakításában megsejyenyülve hajótörést szenved, a mathematicus mennyiségének infinit végtelenségét nem tudja indokolni; a történcész emléklapjait az emberiség ősforrásánál akarja kezdeni, de az okmányok hiányában századok hiú leírását kénytelen a conjectura karjaiba tenni, s remélve tekint a Mindenható kezeirására, a sz. biblia örökké hiteles soraira; a nem szünő testi fájdalmak és halálos sebek próbára teszik a gyógyászat büszke mesterét, s reményvesztetten nézi a meg orvosolhatlan betegségek ezreit; a bator és működéseiben korlátlan emberi ész a tudományok mindennemű ágában utat nyit, s elközelgettnék hiszi a „ne tovább“ felemelő eszméjét.

Így vagyunk a bölcsészet kimeríthetlen terjedelmén is: kérdések, melyek megoldásukat a Végtelenben bírják, sohasem fognak tisztázódni; milyenek pl. hogy mikor szűnik meg Isten teremteni, valjon ember lesz-e a Hatalmas utolsó mester műve, mikor lesz anyagi mindenségnek megszűnése, biztonssággal rámutatni az év-századra, év-tizedre, évre, napra, órára vagy perczre, melyben ez be fog következni?!

Némely kérdések a tisztaság arany-fényében ragyognak; másokat alig tud megközelíteni a sasként magasra szálló emberi értelem; míg ismét másokat el nem oszlatható homály körít. Nem ok nélkül számíthatjuk felvett tételünket is, az emberi léleknek alak egyesülését a testtel, a bölcsészet nehezebb kérdései közé; mert ennek eldöntése az ó-kor leg hatalmasabb tehetségeit is küzdő-térre esalá, s a vereség hálátlan nevével bélyegző meg; a középkor rendithetetlen buvárlóit is próbára tevő.

Ezek után kísértük meg sz. Tamás elvei szerint a kérdést megoldani.

1. hogy az Isten által megteremtett lélek és a testet életető erő tenyésző-e, érzéki-e, értelmi-e vagy egy és ugyanaz több oldalú képességgel bírván, mindhármát egyesíti magában egyszerre; és mint ilyen a testnek valóságos alakja-e, lényeges alak-e?

2. Mikor egyesül a testtel?

3. Mi ezen egyesülés végeredménye? —

A természet törvénye a lényeges változást kizárja az egyszerű lény állagokban, mert a változás „valami újat és valami régít” tételez fel ugyanazon alanyban.

El kell ismernünk, hogy a léleknek lényege van s egyszerűségében is meg kell hagynunk. Ha lényeg és egyszerű lény a lélek, akkor belső miséjében, valóságában ugyanazon lény kellékeket meg kell tartania.

Ezen elemző formulát alkalmazhatjuk az emberi lélekre, mint egyszerű, önálló természet és lényegre; még pedig ily alakban: ha Isten megteremti az emberi lelket, mint lényt, megadja neki azon perczben mindazon kellékeket, melyek teljességhez tartoznak; már pedig teljességhez tartoznak a lét első percétől kezdve az észesség, akarat és egyszerűség. Így bizonyítjuk ha egy lényhez, hogy az előállhasson a teremtő erő hatása alatt, természetéhez mért feltételek valóulása kívántatik, akkor ezen feltételeknek meg kell maradniok továbbra is, hogy a lény fennállhasson; az emberi lélek létkellékei vagy feltételei: az észesség, egyszerűség, melyekből a többiek folynak; tehát ha Isten emberi lelket akar teremteni, ezt nem teheti, ha csak észesség és egyszerűség nem teremti; s viszont felsem tarthatja, ha ezen tulajdonságait nem tartja fenn. Következéleg Isten értelmes lelket teremt, midőn az emberi lelket teremti.

Az észesség az emberi léleknek annyira lényegi jegye, hogy az észesség nélkül elesik léte és még lehetősége is, mert egy teremtményből elvenni azon létkellékeket és lényeges vonásokat, melyek a létnek ilyen vagy olyan osztályába osztják be, és mégis létezőnek állítani annyi volna, mint belső ellenmondó jegyeket állítani fel számára; az pedig, mi belső ellenmondó jegyekből áll, az lehetetlen — következéleg a lélek lehetetlen volna az említett jegyek nélkül t. i. ész, akarat, egyszerűség nélkül.

(Folyt. köv.)

A kísértet.

Éjjel! mi nagyot tön a jó nép ellened,
Hogy mai napság is folyton ijesztgeted?
Ki izzad egész nap, irtja a föld gazzát —
Éjjel se nyugodjék? Bizony nem igazság!
Tizenegyre mihelyt toronyóra kondul:
A vénhedt fa odva legott megcsikordul,
Kibuvik a lidérez s illan sántikálva
Embert ijeszteni hét falu határra.
Barlangi álmából fehérember ébred

Hosszú fehér ingben óvatosan lépked.
Zene-bona zajdul erdei árokban,
Lakodalmat filnek az ördögök ottan.
Pattan a boszorkány tüzes seprőjére...
Uram Jézus! te légy a jók védelmére.

Felébred, ki is megy éjféltájba' Márton,
A pajta lakóknak, hogy abrakot hányjon.
Csend az ur a földön, esend van a magasban,
Kakas-zó ha rikolt, kutya-zó ha vakkan.

A temetőn, a siri fák közt
Avar zizeg, bokor megrörren...
Árnyék bukkán előb-elöbbre
A holdfényes gyalogösvényen.
Még új a hant, melynek tövéhez
Dunt szívvel ifju hadt lép,
És ráborul a szent halomra,
És köny dagasztja két szemét.

Dolgát a jó Márton elvégezte szépen,
Körülbéz egy kissé a csillagos égen.
Az udvar közepén megnyújtózik s ásit,
Aztán temetőre veti pillantásit, —
Temetőre, melynek dombja telke mellett
Szomorán elnyulva, holdfénybe' derengett.
Hanem, Uram segits! mi szörnyűség az ott?
Temető gyomrából most bú ki egy halott!
Vakandok módjára turkálja a földet;
Nézni is ijesztő ilyen esodaszörnyet!
Hogy kövé nem mered Márton, nagy szerencse,
Közel a házajtó, be is lobban egyre.

„En kedvesem! levél módjára
Olyan korán miért hulltál le?
Hisz esküvénk örök szerelmet,
S örökre, im, itten hagyát te!
Oh itt hagyál, de én követlek;
Az eskü szent, — tán ma...tán holnap...
Csak az fáj, hogy reánk nem egy sir
Közös göröngyei omoltak.
Az eskü szent! Bolyongó lelkem
Megindul a tied nyomába! —
Felkél s rohan, — a hon vesztélybe',
Megküzdeni, s meghalni érte!
Csendes megint a sir világa..."

Betekint rá a hold, de fillét se látja,
A takarót Márton ugy magára hányta.
Összegombolyodott ölében az ágynak.
Nagy kinjai között a félelem-láznak!
Hogy lehült a vére el is aludt végre, —
Hej, de ijedelmes álmainak képe!
Közepén a háznak, tüzet sziporkázva,
Lidérezek ugrálnak körbe-karikába.
Fekete eb s kandur, verje csuda szörnyit!
— Pokol fajzatai — futnak kergetődit.
Majd mellére ül egy csunya ránczos baba:
Szemeiről ekkor tova röpven álma.
Hála Isten! immár pitymallik az égen.
Nosza, Márton is hát erőt vesz a felszen!
Hanem a faluban gyors hire is támad,
Hogy a temetőben a halottak járnak.
Márton azt tulajdon két szemével látta!
Sok a bolond, s hiszi s borsózik a háta.

Fülöp Árpád.

A szunyog és a szentjánosbogár.

Nem hiszem, mondá egy éjjel a szunyog a szentjánosbogárnak, hogy legyen rajtam kívül e világon élőlény, a mely hasznosabb volna s egyszersmind nemesebb nálamnál. Hogy-

ha az ember nem volna oly háládatlan, a legnagyobb mérvben éreznie kellene irántam való lekötöttségét. Bizony, nem hiszem, hogy az erkölcsben jobb mestere legyen nálam: mert a mennyire csak tehetem, iparkodom éles fulánkkal gyakorolnia türelemben. Részvétellel viseltem minden munkája iránt, mert akár nappal, akár éjszaka, ha pihenni lefekszik,*^o) vagy kezét vagy homlokát vagy valahol az arcát csipem meg, hogy felbredjen. Mily nagy haszon ez! Mennyire emeli méltóságomat, ha a számban levő trombitával vitéz módon kihirdetem győzelmeimet; ha madár akar elfogni szárnyaimmal addig forgok ide s tova a levegőben, míg biztos helyre nem jutottam. De te, te, oh lusta sztjánosbogárka, mi jót tesz te a világnak? Barátom, felelé a sztjánosbogárka, mit te másoknak tett jónak gondolsz, csak magadért tetted; mind az a sok jó, mit az embereknek teszesz, csak a te gyomrodát tölti meg vérrel az emberek ereiből; s midőn trombitátad harsogtatod, csak mások csalogatására teszed, mert hisz neked örömet szerez, ha másokat szurdalhatasz. Nekem nincs más jó tulajdonságom, mint ez a kis fény hátamon. Ezzel iparkodom megvilágítani a sötétben járó emberek útját, a mennyire csak bírom, bár csak bírhatnám jobban; de tőlem több nem telik s ezt a keveset sem kürtölöm világga, hanem hallgatagon iparkodom hasznosítani.

Gozzi Gaspere után olaszból.

F. A.

Kisebb közlemények.

— **Tanító gyűlés Alesikon.** A esiki róm. kath. tanítóegyesület alesiki fiók-köre 1890. nov. 26-án Csik-Tusnádán tartotta meg ez évi rendes öszi gyűlését.

Jelen voltak: Nt. Konez István helyb. plébános, t. Héjja Kálmán helyb. s. lelkész urak — mint pártoló tagok — Baka Áron lázárfalvi közs. tanító mint vendég.

Megjelent továbbá 27 rendes tag. Elmaradt 3 rendes tag, kiket egyházi teendőik gátoltak a megjelenésben.

Szt. mise után Tamás Imre helyb. tanító tartott gyakorlati tanítást első osztályos fiú és leány tanulóival, tanítván az első 1/2 óra alatt az írva-olvasási előgyakorlatokból a Földes József tanítóképezdei igazgató-tanár által szerkesztett vezérvény nyomán az „alulköött vonalat“, mialatt 2-ik osztályos növendékei a Nagy László-féle „nyelvtani gyakorlókönyv“ 2-ik gyakorlatát írták magán foglalkozásul.

A következő 1/2 óra alatt pedig a szintén vegyes II-ik oszt. tanulóival Bárany J. „Első olvasó könyv“-éből a „Gyermek és a szülő“ című olvasmányt tárgyalta; míg az első osztálybelieknek magán foglalkozásul az előbb ismertetett „alulköött vonal“-nak begyakorlását, illetve leírását adta fel.

Ezek után a tanítói testület a III.—VI. vegyes osztály tantermébe vonult, hol Ferenczy Ignác helyb. kántortanító tartá próba tanítását V. — VI. oszt. növendékeivel ismertette a fermészettanból a testek áthatlanságát a tanító által bármikor előállítható eszközökkel, III. — IV. csoportosított osztálybeli tanulóinak pedig a N. L. féle II-ik „Nyelvtani gyakorlókönyv“ 8-ik gyakorlatát a Nendes foglalkozásul hagyta fel.

A gyakorlati tanítások megtartása után ugyan Ferenczy

* Mivel halálos ellensége vagyok minden vigyázatlanságnak.

Ignác, mint a fiókkör elnöke, tartalmas beszéddel nyitotta meg a gyűlést, melynek a jknyvhöz melléklése és a lapokban leendő közlése — Konez I. pléb. ur indítványára — elhatároztatott.

Most következett a gyakorlati tanítások bírálata, mely alatt ugyan rövid ideig tartó, de nagyon is tanulságos eszmecsere fejlődött ki, — s a tanítások sikerülteknek nyilvánítottak. Xántus Elek tagtárs a „Kont“ című költeményt szavalta, melyet a gyűlés éber figyelemmel hallgatott végig s a valóban szóközi hévvel előadott szavaleletért illetőnek elismerést szavazott.

Ezután következett az országos kath. tanítói segélyalap alesik-káson-esperes kerületi gyűjtő- és kezelő helyi bizottságának megválasztása. Egyhanglag megválasztattak: Ferenczy Ignác elnöknek, Baka József jegyzőnek, Baka János pénztárosnak. Bizottsági tagoknak: Benedek Gábor, Gergely József és Szász József.

Elnök jelenté, hogy a felesiki fiókkör jegyzőkönyvi kivonatban esatlakozásra hívja fel alesiki fiók-körünket, hogy az orsz. tanítói nyugdíjtörvény módosítása alkalmából keresse meg ez is a esiki r. kath. tanítóegyesület igazgató választmányát az iránt, hogy a háromszékmegeyi tanítótestületnek ezen ügyben a képviselőházhoz fölterjesztett kérelmét magáéva tevén sürgősen intézkedni el ne mulassza.

A háromszékmegeyi tanítótestület átirata és a kérvény felolvasása után B. J. tagtárs következő igen alaposan megokolt indítvánnyal lépett fel.

„A tanítótestületnek a tanítói nyugdíjtörvény revisioja alkalmából a képviselőházhoz fölterjesztett kérelmét alesiki fiók körünk is szóról-szóra magáéva teszi, s kéri a esiki kath. tanítóegyesület igazgató választmányát, hogy ezen ügyben a szükséges lépéseket mielőbb megtenni sziveskedjék“.

Ezen indítvány nagy lelkesedéssel fogadtott s annak megokolással*) együtt jegyzőkönyvben az igazg. választmányhoz leendő mielőbbi megküldése elhatároztatott.

Most elnök György Lázár esiksztléleki és Borbáth József esikszögödi kántortanítókat — mint az egyesület új tagjait mutatta be.

A folyó ügyek elintézése után szóba jött, hogy Baka János tagtárs az orsz. kath. segély alap alesik-káson-esperes kerületi gyűjtő- és kezelő helyi bizottsága számára — tanítótestületünket egy értékes nyilvántartási könyvvel ajándékozta meg, köszönettel tudomásul vétetett.

Továbbá: Nt. Konez István helyb. plébános úr azon ne mes lelkesültsége és áldozatkészségének bebizonyításul, melyel tanító egyesületünk iránt kezdettől fogva mindig viseltetni meg nem szűnt, ez alkalommal 20 frrtal a esiki r. kath. tanítóegyesület alapító — és 10 frrtal az orsz. kath. t. segély-alap pártoló tagjai sorába lépett.

Midőn tanítótestületünk Nt. urnak eme szép áldozatáért a legforróbb hála köszönetét nyilváníttja, ohajtja egyszermind, hogy az Isten tartsa meg drága életét az egyház, a hon és tanügyi javára!

A jövő, vagyis tavaszi gyűlés Csik-Csatözsegben leendő, mely alkalommal Bakó Tamás egy általa szabadon választandó tárgyból felolvasást fog tartani.

Addig is Isten veletünk!

Baka József, jegyző.

*) Ezt lapunk szüktere miatt nem közölhattük. Szerk.

— „Képes Családi Lapok naptára az 1891-ik évrre.“

A szépen és gazdagon illusztrált naptár úgy tartalomra mint kiállításra nézve bátran kiállja szépirodalmi termékeinkkel a versenyt. Szépirodalmi részét: Tolnai Lajos, Rudnyánszky Gyula, Benizky Bajza Lenke, Pósa Lajos, Kaas Ivor, Sziklay János, Dalmady Győző, Felméri Lajos, Brankovics György, V. s. Némegy Imre, Makraneci, Rozsahegyi Naezi, Molnár Viktor, Szerelmehgyi Moezár Jolán, Lauka Gusztáv, Hódsági T. Károly dolgozatai gazdagítják. Humoros részében: 16 kép: és számos anekdota nevettek meg az olvasót. Mulattató része: A színek, a virág-, a napernyő-, legyező-, és bélyeg nyelven kívül számos szerelmi apróságokkal kedveskedik. A gazdasági kertészeti részben és az orvosi tanácsadóban megbecsülhetetlen cikkek talál a jó gazda, gazdasszony és családja. A konyhászati rész a háziasszonyt az étlapkészítés gondjaitól menti fel. Az általános naptári rész, az év története, a naptári jóvendőmondó, a czimzár s a hasznos tudnivalók egészítik ki a naptárt a melynek ára 60 kr. Kapható minden könyveskereskedésben, a hol a „Képes Családi Lapok“-ra is elő lehet fizetni negyed évre 1 fjt 50 kr.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Jótekonyság** Püspök ur ő Nagyméltósága a nagyszombati orsolyaszüzek zárda iskolájának kibővítése költségére, mely czélra már is nagy összeget áldozott, most újból ezer (1000) frtot; ugyanazon zárda iskolában alkalmazott két világi tanítónő fizetése képen 500 frtot; egy tanítónőjelölt segélyezésére (ugyanott) 100 frtot; két leány gyermeknek a zárdában való tanítására és eltartása fejében 130 frtot; az orsolya apácák zárdájának tízi fára 100 frtot; az abosfalvi plebánia javára báró Apor Istán által tett alapítvány után kirótt államiilleték adó fejében 185 frtot; az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egyesület javára 100 frtot a székelly nemzeti muzeum javára 100 frtot; a deési leányvárház czéljára 20 frtot, Kölesey Ferencnek Nagy Károlyban emelendő szobor költségére 15 frtot; a budapesti hülyék intézete javára 10 frtot méltóztattott saját pénztárából a legkegyelmesebben ajándékozni.

— **Lapunk** mult számának távezarovatában következő sajtóhibák fordultak elő: az első sorban szepplőtlen helyett szepplötlen; az utolsó versszakban „egyházat“ helyett „az egyházat.“

— **Kath. templomban református fungens**“ czim alatt a „Közművelődés“ f. évi 47. számában egy közlemény jelent meg, a melyre kötelességemnek tartom egy pár felvilágosító megjegyzést tenni. A petrozsényi róm. kath. egyház csak azért alkalmaz orgonistátul lutheránus tanítót, mivel az egyházközségnek semmi vagyona sincs, mivel a szegény bányász hívek áldozatkészségét az „impozáns

templom“, a „párját ritkító orgona“ és a „ezélszerű templomi berendezés“ anyira kimerítte, hogy a legjobb akarat mellett sem képes a kántori teendők jutalmazására havonta többet áldozni 15 frtnál, a miért pedig kath. kántort nem hiszszük, hogy találjunk: olyan kath. térűn pedig, ki képes volna mellékesen, egyéb hivatalos teendőin kívül kántori teendőket is végezni — fájdalom — községünkben nem találhat. De erről „—cz —r“ úr nem tartotta szükségesnek információt szerezni. Szintugy merem hinni, hogy „—cz —r“ úr biveink énekét sem hallhatta meg, mert különbben aligha hasonlított volna „egy rakás dugó zugás“-hoz. Nálunk a hívek unisono szottak énekelni, amire őket egy oly kiváló zenész tanította be, mint főtisztelendő Weber Béla főesperes-plebános úr. Ép oly alaptalan azon állítás is, hogy iskolás híveink „alászoigájá“-val köszönnék; mert nálunk az iskolás gyerekek minden keresztény kinézésű embernek „Diesértesség“-kel szottak köszönni, sőt így köszönnék a felnöttek is s mi több még a más vallásnak is. Petrozsényben, deczember hó. Mély tisztelettel Kiss József s. lelkész.

— **A medgyesi róm. kath. iskola** igazgatóságának vednöksége alatt Medgyesen a magyar casinó termében a róm. kath. iskola szegénysorsu növendékeinek felségelése és téli ruhákkal való ellátása czéljából f. évi deczember 6-án rendezett gyermek színelőadás alkalmából befolyt: a) Jegyek árából 47 fjt 40 kr. b) Nyeremény tárgyakból 4 fjt 71 kr. c) Felülfizetésekből 51 fjt 96 kr. összesen 104 fjt 7 kr. Leíttve a kiadást 39 fjt 29 kr., marad tiszta bevétel 64 fjt 78 kr. azaz hatvanegy forint 78 kr. mint a jótékonyczérra fordítandó összeg. Fogadják a nemesszivű emberbarátok, pártfogásuk, részvétük és nagylelkű adományaikért a szegénysorsu növendékek hálás köszönetét! B o t h N á z á r. zfönök és lelkész.

— **A „Szent László-Társulat“** f. h. 10-én tartotta meg évi rendes közgyűlést a központi papnövelde disztermében.

— **Köszönettel vettük** az egr i növendék papság magyar egyházirodalmi társulata által f. évi deczember 14-én d. e. 10 órakor az egr i papnövelő intézetben tartandó Mária-ünnepély meghívóját. A választékos műsort csak lapunk szüktere miatt nem közölhetjük.

— **Guja Teréz** ev. reform. vallásu strézsza-keresztesorai illetőségű hajadon, ki róm. kath. vallásu Poppel Ferenczel törvényes házasságra lépett, az esketés előtt folyó évi nov. hó 23-kán az alsóporumbáki róm. kath. plebánia templomban P. Ferenczy Benedek helyi lelkész által a r. kath. anyaszentegyház hívei közé vétetett fel.

— **Az erd. r. kath. irodalmi társulat pénztárába fizettek:** Nméltóságú Lönhárt Ferencz püspök ur 1890-re 200 frt. Dr. Mohay Sándor, ptg. 1888-ra 5 frt. Kapatán Márton, ptg. 1890-re 4 frt. Benkő Pál, ptg. 1890-re 5 frt. A brassói rk. főgymnasium, elf. 1890-re 4 frt. Pásztor György, elf. 1890-re 2 frt. András Sándor, elf. 1890-re 1 frt, 1891-re 1 frt. Simon Jenő, ptg. 1890-re 5 frt. Bakk Endre, ptg. 1891-re 5 frt. Gazda Dénes, ptg. 1890-re 5 frt. Dr. Otrolán Nándor, ptg. 1889-re 5 frt. Süller István, rgt. 1890-re 2 frt. Forster János, rgt. 1890-re 2 frt. Bartos Dénes, rgt. 1890-re 2 frt. Ninger Ignác ptg. 1890-re 5 frt. Csákány Adeodat, ptg. 1890-re 5 frt. Rác István, elf. 1890-re 1 frt. Bálint Gergely, elf. 1890-re 2 frt. Nagyszombati orsolyiták zárdája elf. 1890-re 4 frt. Lőrincz Ferencz rgt. 1890-re 2 frt. Szántó Victor, rgt. 1890-re 2 frt, Kiss Gusztáv, elf. 1890-re 4 frt. (Folyt. köv.)

— **Nyilvános számadás és hála.** A tövisi róm. kath. Hunyady János-féle templom belső kijavítása és felszerelésére következő kegyes adományok folytak be: Ó Cs.és Ap. királyi Felség: 100 frt József főherczeg ő fensége 10 frt. Szent László társulat 100 frt. Roskoványi Agoston nyitrai püspök 5 frt. Schopper György rosnyói püspök 5 frt. Bende Imre besztercebányai püspök 5 frt (Folyt. köv.)

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PAL ANTAL.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, KÓRÓDY PÉTER, VASS ALBERT, ZLAMAL AGOST.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárott.